

PROJEKT BADAWCZY

**MACHINA
TRANSFORMACJI
CYFROWEJ.
SOCJOLOGICZNA
ANALIZA DZIAŁANIA
GLOBALNYCH FIRM
KONSULTINGOWYCH POD
KĄTEM POLICY-SETTING I
AGENDA-SETTING W
POLSCE**

OSKAR LUBIŃSKI

SŁOWA KLUCZOWE: TRANSFORMACJA CYFROWA, GLOBALNE
FIRMY KONSULTINGOWE, PÓŁ-PERYFERIE, POLICY-SETTING,
AGENDA-SETTING

WPROWADZENIE

Polska socjologia posiada bogatą tradycję w badaniu transformacji ustrojowej (Kolasa-Nowak, 2012). Tacy socjolodzy jak Jerzy Szacki, Andrzej Rychard czy Mirosława Marody którzy badali zmiany społeczne i polityczne po upadku ustroju (Krzemiński i Raciborski, 2007: 263-277), czy Jadwiga Staniszkis (tamże, 2007: 206-227), która badała złożoność transformacji i jej wpływ na struktury społeczne i polityczne, zbudowali tradycję analiz skupiających się na dużych procesach społecznych i czynnikach zmiany (Doktór, 2010).

Obserwując współczesny świat, możemy powiedzieć, że jesteśmy świadkami dynamicznych przemian napędzanych przez rozwój technologii cyfrowych, które również mają charakter transformatywny dla funkcjonowania społeczeństw. Procesy, które można określić jako transformację cyfrową, znacznie przyspieszyły od czasu pandemii COVID-19, kiedy rzeczywistość społeczna w dużej mierze przeniosła się do przestrzeni cyfrowej. Transformacja cyfrowa, którą obecnie przechodzimy w Polsce, jest pod wieloma względami porównywalna do transformacji ustrojowej z przełomu roku '89. Tak jak tamta rewolucyjna zmiana kształtowała naszą gospodarkę, politykę i społeczeństwo, tak teraz technologia redefiniuje niemal każdy aspekt naszego życia.

Cyfryzacja stała się nieodzownym elementem strategii rozwojowych zarówno dla przedsiębiorstw, jak i całych gospodarek narodowych (Parviainen, et al., 2022). W Polsce proces ten nabiera szczególnego znaczenia w kontekście aspiracji do dalszego rozwoju gospodarczego i zwiększenia konkurencyjności na arenie międzynarodowej. Tak jak transformacja ustrojowa, transformacja cyfrowa dotyczy wszystkich sfer rzeczywistości społecznej, przynosząc ze sobą nowe wyzwania i możliwości. Istotne znaczenie mają także takie wątki, jak coraz szersza implementacja rozwiązań LLM (ang. Large Language Models).

WPROWADZENIE

Zadaniem socjologii, podobnie jak po transformacji systemowej Polski po roku 1989, jest zrozumienie i analiza tych dynamicznych procesów (Kolasa-Nowak, 2012). Transformacja cyfrowa jest procesem, na który można spojrzeć przez pryzmat klasycznej koncepcji systemu-świata Immanuela Wallersteina (2004). Analizując dynamikę transformacji i jej siły napędowe przez pryzmat konsekwencji w lokowaniu krajów, społeczeństw i aktorów społecznych w asymetrycznym układzie Centrum-Peryferia. Zrozumienie tych procesów jest kluczowe dla stworzenia spójnych i inkluzywnych polityk społecznych, które pozwolą na pełne wykorzystanie potencjału cyfryzacji, jednocześnie minimalizując negatywne skutki transformacji technologicznej.

Cyfryzacja jest procesem zachodzącym częściowo oddolnie, ale także odgórnie, a jedną z sił napędowych tej odgórnej transformacji są także globalne firmy konsultingowe (GFK). Dzięki swojemu doświadczeniu, wiedzy i zasobom technologicznym, GFK wspierają przedsiębiorstwa oraz instytucje publiczne w adaptacji i implementacji nowoczesnych rozwiązań cyfrowych (Brazo, et al., 2023). Jednak socjologiczna charakterystyka tego wpływu nie została do tej pory wykonana.

Głównym celem projektu jest identyfikacja narzędzi i praktyk instytucjonalnych GFK w zakresie ich wpływu na proces transformacji cyfrowej w Polsce, a także przetestowanie zasadności użycia teorii Wallersteina do analizy dynamiki tego procesu.

DOTYCHCZASOWY STAN WIEDZY

W projekcie skupiam się na trzech obszarach:

- w wymiarze empirycznym jest to (1) działalność GFK oraz (2) dynamika procesu transformacji cyfrowej,
- w wymiarze teoretycznym jest to (3) zagadnienie teorii systemów-światów Wallersteina, które dodatkowo wsparte jest przez odwołania do pojęć policy-setting i agenda setting.

Globalne firmy konsultingowe to de facto siedem firm działających na międzynarodową skalę w obszarze usług doradztwa i audytu. Powszechnie określa się je jako tzw. Wielką Trójkę i Wielką Czwórkę. Są to podmioty, które działają w warunkach globalnego monopolu w branży konsultingowej w większości krajów na świecie, w tym w Polsce (Mazucatto i Colington, 2023: 13).

W skład Wielkiej Czwórki wchodzi cztery firmy: Deloitte, KPMG, PwC, EY. Firmy te posiadają długoletnie doświadczenie na rynku (Strange 1996). Według danych z 2023 r., trzy z czterech firm znajdowały się w top 10 największych firm prywatnych na świecie (Shukla, 2023). Ponadto, szacuje się, że około jedna trzecia zysków Wielkiej Czwórki pochodzi z audytowania, a około dwie trzecie z doradztwa (DW, 2022). Według danych z 2023 r., Wielka Czwórka generowała przychody o wartości 204,5 mld dolarów amerykańskich, co współcześnie jest porównywalne z PKB państw takich jak Grecja, Algieria, czy Węgry (Worldometer, 2024).

DOTYCHCZASOWY STAN WIEDZY

W skład Wielkiej Trójki wchodzi trzy firmy: McKinsey, Bain & Company i Boston Consulting Group (BCG). Firmy te specjalizują się także w audytach inwestycji publicznych, co wiąże się z większą obecnością w mass mediach i prestiżem. Przede wszystkim wykonują usługi doradztwa. W 2023 roku Wielka Trójka osiągnęła przychody liczące 34,1 miliarda dolarów (Statista, 2024; BCG, 2024; McKinsey, 2024) co stanowi zaledwie ułamek przychodów Wielkiej Czwórki. Wciąż jednak jest to przychód porównywalny do PKB państw takich jak Cypr czy Islandia (Worldometer, 2024).

Powyższe dane pokazują, że GFK to instytucje społeczne, które posiadają zasoby ekonomiczne porównywalne do państw. W myśl teorii kapitałów Pierre'a Bourdieu, posiadają one także olbrzymi kapitał kulturowy, stanowiący przez gromadzoną wiedzę i deklarowaną eksperckość (Steiner, et al., 2017). Ponadto, firmy te posiadają kapitał społeczny, wynikający z relacji ukształtowanych przez lata doświadczenia na rynku (Creplket, et al., 2001). Suma tych kapitałów prowadzi do posiadania kapitału symbolicznego, który gwarantuje GFK legitymację społeczną oraz ciągłe zainteresowanie ich usługami (Hurl, et al., 2022).

DOTYCHCZASOWY STAN WIEDZY

Jednocześnie przy skali liczących kapitałów firmy te, co pokazuje szczególnie Marianna Mazzucato i Rosie Collington w książce "The Big Con", są źródłem różnych nieprawidłowości i kontrowersji. Podstawową tezą tej książki jest to, że po wielu latach monopolu GFK wytworzyły instytucje i rządy niezdolne do podejmowania samodzielnych decyzji, o ograniczonej zdolności do zarządzania coraz bardziej złożonymi wyzwaniami i kryzysami (Mazzucato i Collington, 2023: 7-13). Osobnym przedmiotem zainteresowania były również liczne skandale w które uwikłane były GFK. Do medialnie nagłośnionych przypadków należą m.in. skandale McKinsey związane z więzieniem na Rikers Island (MacDougall, 2019) i korporacją Purdue Pharma (Forsythe i Bogdanich, 2021) oraz w Polsce afera GetBack z Deloitte (Bankier.pl 2023). Sygnalizuje się więc coraz częściej problem z rzetelnością i niezależnością GFK. Wskazuje się także problem drenowania zasobów publicznych (Mazzucato i Collington, 2023: 109-110).

Widoczna jest zatem po pierwsze coraz większa obecność i coraz większa skala działania GFK, a także dostrzegane są rosnące wątpliwości dotyczące skutków tych działań. Wydaje się, że GFK odgrywają kluczową, chociaż niedostrzeganą rolę w przemianach współczesnego świata, tak na poziomie globalnym, jak i lokalnie. Tworząc strategie, proponując rozwiązania czy wyznaczając standardy dla sektora prywatnego i publicznego GFK dookreślają m.in. ramy procesu cyfryzacji (Collington i Mazzucato, 2023: 8).

DOTYCHCZASOWY STAN WIEDZY

Procesy digitalizacyjne nabrały zauważalnego rozpędu, szczególnie od 2020 roku (w związku z pandemią COVID-19) (Nagel, 2020). Jest to wyraźna zmiana społeczna, która, można zaryzykować stwierdzenie, pcha globalne społeczeństwa w nową epokę społeczeństwa informacyjnego (Masuda, 1989: 39-46; Dhini, et al., 2024). Od jakiegoś czasu możemy już zaobserwować zmiany, takie jak koncentracja nauki na badaniach nad tzw. Big Data (Pence, 2014), nacisk na elastyczność środowisk pracy (Dizaho, et al., 2017) oraz usieciowienie relacji międzyludzkich w mediach społecznościowych (Batorski, 2005). Transformację cyfrową możemy przede wszystkim rozumieć jako adaptację nowych technologii, mających na celu zwiększenie efektywności w organizacjach.

Projekt w dużej mierze skupiać będzie się na wpływie globalnych aktorów na sytuację Polski. Spośród podmiotów lobbujących na rzecz transformacji cyfrowej ważną rolę odgrywają także GFK, na co wskazują wyniki wstępnych badań przywołane w dalszej części projektu.

Aby lepiej zrozumieć oddziaływanie globalnych aktorów na Polskę, warto się odnieść do teorii systemów-światów sformułowanej przez Immanuela Wallersteina (2004). Jest to jedna z najważniejszych makroteorii socjologicznych, która analizuje państwa pod względem poziomu rozwoju, badając zależności i nierówności związane z interakcjami między tzw. centrum a peryferiami. Teoria ta zawiązała się w latach 70. ubiegłego wieku, więc od tamtego czasu trochę się zmieniło i nie wszystkie kraje, które Wallerstein określał jako peryferia, nimi po dziś dzień pozostały. Polska jest idealnym przykładem kraju, który awansował ze statusu peryferii do półperyferii.

DOTYCHCZASOWY STAN WIEDZY

W ramach projektu badawczego zostanie zwrócona uwaga na dwa główne mechanizmy oddziaływania na politykę publiczną:

POLICY-SETTING - TO WPŁYW NA WDRAŻANIE NOWYCH POLITYK LUB REGULACJI W ORGANIZACJACH, SPOŁECZEŃSTWACH CZY INSTYTUCJACH. OBEJMUJE ON USTALANIE ZASAD, PROCEDUR, WYTYCZNYCH I RAM DZIAŁANIA, KTÓRE WPŁYWAJĄ NA PODEJMOWANIE DECYZJI I ZACHOWANIE. POLITYKI TE MOGĄ DOTYCZYĆ SEKTORÓW TAKICH JAK GOSPODARKA, ZDROWIE, EDUKACJA, ŚRODOWISKO CZY BEZPIECZEŃSTWO (BOBBIO, 2018).

AGENDA-SETTING - ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA LUB LOBBING NA RZECZ ZMIAN W OBOWIĄZUJĄCYM SYSTEMIE SPOŁECZNO-PRAWNYM (CANN, 2018).

Pojęcia te pozwalają uchwycić proces wpływu na warunki strukturalne funkcjonowania dużych zbiorowości.

CELE NAUKOWE PROJEKTU

Celem projektu jest identyfikacja narzędzi i praktyk instytucjonalnych GFK w zakresie ich wpływu na proces transformacji cyfrowej, a także przetestowanie zasadności użycia teorii Wallersteina do analizy dynamiki tego procesu. Projekt ma za zadanie zbadać GFK jako aktorów wpływających na implementację, jak i akcelerację transformacji cyfrowej. Założono cztery główne hipotezy badawcze:

H1

OCENA POLSKI PRZEZ GFK JAKO KRAJU PÓŁ-PERYFERYJNEGO WPŁYWA NA FORMĘ REKOMENDACJI DOT. WDRAŻANIA TRANSFORMACJI CYFROWEJ.

H2

RAPORTY GFK MAJĄ CHARAKTER PERFORMATYWNY I SUGERUJĄ UŻYCIĘ KONKRETNÝCH ROZWIĄZAŃ, KTÓRE REPREZENTUJĄ INTERES ICH NAJWAŻNIEJSZYCH KLIENTÓW.

H3

ODGÓRNA TRANSFORMACJA CYFROWA W POLSCE PRZEBIEGA PRZY UŻYCIU NARZĘDZI I ROZWIĄZAŃ SUGEROWANYCH PRZEZ GFK.

H4

REKOMENDACJE GFK PRZYCZYNIAJĄ SIĘ DO UZALEŻNIANIA POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ INSTYTUCJI PUBLICZNYCH OD ICH USŁUG DORADCZYCH.

UZASADNIENIE PODJĘCIA PROBLEMU BADAWCZEGO I NOWATORSKIEGO CHARAKTERU BADAŃ

Szeroko pojmowany wpływ GFK jest rzadko poruszonym zagadnieniem, a temat sam z siebie jest nowy i innowacyjny, wpisujący się w bieżące realia transformacji cyfrowej, która dzieje się na naszych oczach. Temat ten nie doczekał się jeszcze systematycznych socjologicznych analiz.

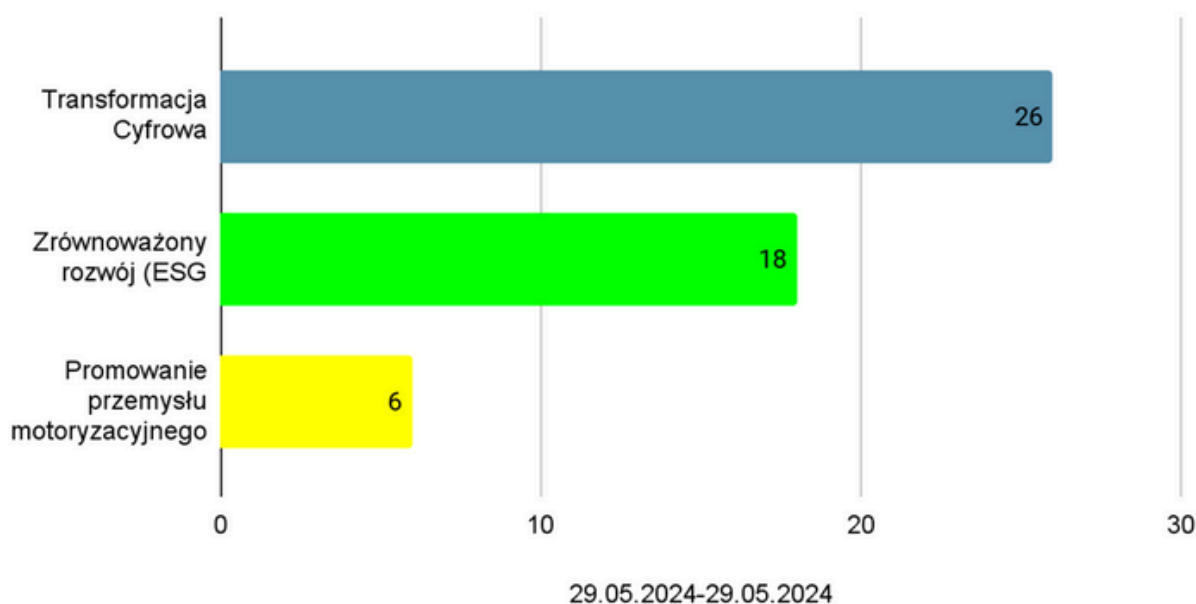
Badanie może dostarczyć cennych informacji na temat tego, jak globalne firmy konsultingowe wpływają na procesy digitalizacji w specyficznym kontekście narodowym, takim jak Polska. Tego rodzaju analiza może pomóc w zrozumieniu, jak globalizacja wpływa na lokalne rynki pracy, kulturę organizacyjną oraz rozwój technologiczny. Przeprowadzenie badania pozwoli również na lepsze zrozumienie, w jaki sposób GFK pełnią rolę pośredników w procesie wprowadzania i adaptacji nowych technologii. Może to obejmować analizę ich strategii, modeli operacyjnych oraz wpływu na decyzje strategiczne przedsiębiorstw i instytucji publicznych w Polsce.

Projekt może również badać, w jaki sposób GFK współpracują z rządem i instytucjami publicznymi w celu promowania digitalizacji oraz udzielić krytycznego spojrzenia na uzależnienie od globalnych aktorów (GFK). Tego rodzaju współpraca może obejmować doradztwo strategiczne, tworzenie polityk publicznych czy realizację konkretnych projektów technologicznych (tj. projekt „Od Polski papierowej do cyfrowej”). Badanie może dostarczyć krytycznej analizy potencjalnych negatywnych skutków działalności globalnych firm konsultingowych, takich jak uzależnienie od zewnętrznych doradców, homogenizacja praktyk biznesowych czy marginalizacja lokalnych firm konsultingowych. Przeprowadzenie takiego projektu umożliwi zastosowanie i rozwinięcie różnych teorii socjologicznych (szczególnie tych powiązanych z socjologią krytyczną), takich jak teorie globalnego ładu, teorie systemów-światów, teorie zmiany społecznej, a także do pewnego stopnia socjologia polityki i władzy.

WYNIK BADAŃ WSTĘPNYCH

Temat wpływu GFK na transformację cyfrową nie doczekał się systematycznych analiz socjologicznych. Natomiast na potrzeby mojej pracy magisterskiej, w której przedmiotem badania były raporty polskich oddziałów GFK, przeprowadziłem badanie, w którym analizowałem narracje GFK pod kątem kształtowania obrazu Polski. Poniższy wykres obrazuje jeden z wyników mojej analizy.

Najczęstsza tematyka raportów na stronach polskich oddziałów globalnych firm konsultingowych

Ilustracja 2: Obszary agenda setting i policy setting, które pojawiły się w publikacjach GFK w okresie 05.2023-05.2024 (opracowanie własne na potrzeby pracy magisterskiej)

Z badania wynikało, że najczęstszym obszarem, na który oddziałują GFK, jest właśnie transformacja cyfrowa (patrz Ilustracja 2). W badanym okresie od maja 2023 do maja 2024, z 50 analizowanych raportów, nieco ponad połowa obejmowała właśnie tematykę transformacji cyfrowej.

PLAN BADAŃ I ZAPLANOWANE METODY BADAWCZE

Projekt zakłada realizację pięciu etapów badania:

W projekcie zostaną zrealizowane co najmniej następujące zadania badawcze:

DESK RESEARCH (ANALIZA DANYCH WTÓRNYCH) - ZA POMOCĄ TEJ METODY BĘDĄ ANALIZOWANE MATERIAŁY BADAWCZE, TJ. RAPORTY I PUBLIKACJE POCHODZĄCE Z POLSKICH ODDZIAŁÓW GFK.

WYWIADY POGŁĘBIONE - PLANOWANE JEST PRZEPROWADZENIE SESJI WYWIADÓW Z REPREZENTANTAMI WIELKIEJ TRÓJKI I WIELKIEJ CZWÓRKI W POLSCE. POMOŻE TO POGŁĘBIĆ I UKIERUNKOWAĆ WIEDZĘ PŁYNĄCĄ Z ANALIZ RAPORTÓW ORAZ BEZPOŚREDNIE DOTARCIE DO ŹRÓDŁA W CELU ZWERYFIKOWANIA ICH STANOWISKA ODNOŚNIE PROPONOWANYCH HIPOTEZ BADAWCZYCH.

CASE STUDY (STUDIUM PRZYPADKU) - METODA POLEGAJĄCA NA SKUPIENIU SIĘ NA JEDNYM LUB KILKU WYBRANYCH PRZYPADKACH DANEGO ZJAWISKA SPOŁECZNEGO. W PONIŻSZYM PROJEKCIE ZA POMOCĄ TEJ METODY BADANI BĘDĄ POSZCZEGÓLNI REPREZENTANCI GFK.

PLAN BADAŃ I ZAPLANOWANE METODY BADAWCZE

Planowany zakres mojego projektu badawczego obejmuje namysł nad teorią systemów-światów i zbadanie trafności krytycznej teorii socjologicznej (tj. aktualność założeń Walersteina) i eksploracja następujących zagadnień:

- W jakich sektorach, zdaniem GFK, najbardziej kluczowa jest adopcja rozwiązań cyfrowych?
- Jak postrzeganie Polski przez GFK jako kraju pół-peryferyjnego wpływa na wdrażanie transformacji cyfrowej?
- Czy raporty GFK mają charakter performatywny?
- Czy GFK wywołują nacisk w stronę adopcji konkretnych rozwiązań technologicznych?
- Czy rekomendacje GFK przyczyniają się do uzależnienia Polskich przedsiębiorstw od ich usług?

Chciałbym, aby praca stanowiła kontynuację badań rozpoczętych w ramach mojej pracy magisterskiej. Cierpiała ona na liczne ograniczenia, tj. znajdowanie się części raportów za tzw. paywallem, ograniczonym dostępem do programów analizy jakościowej wspomaganą komputerowo, jak i podstawowe dotyczące skali przedsięwzięcia i czasu. Pozwoliła ona jednak zawęzić obszar poszukiwań do tej konkretnej strefy działalności GFK jako najważniejszej dla Polski w trwającym okresie.

ZNACZENIE PROJEKTU DLA ROZWOJU DYSCYPLINY NAUKOWEJ

Zakładam, że badanie ma potencjał odnośnie współpracy międzynarodowej ze względu na charakter badania procesów globalizacyjnych. Na pewno podjęte zostaną próby nawiązania współpracy z innymi badaczami z regionu Europy Środkowo-Wschodniej (w której Polska jest umiejscowiona w ramach raportów GFK), ale także wśród badaczy innych państw w których operują GFK. O ile rdzeń badania będzie miał charakter analizy socjologicznej, posiada potencjał interdyscyplinarności głównie ze względu na szeroki przekrój tematyki.

BIBLIOGRAFIA

- Bankier.pl. (2023). Zwrot ws. zakazu audytu dla Deloitte. WSA wstrzymuje decyzję PANA. <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Zwrot-ws-zakazu-audytu-dla-Deloitte-WSA-wstrzymuje-decyzje-PANA-8636737.html>
- Batorski, Dominik. (2005). Internet a usieciowienie relacji społecznych. *Kultura współczesna*. 41-62.
- BCG. (2024). BCG delivers 20th consecutive year of growth. <https://www.bcg.com/press/15april2024-bcg-delivers-20th-consecutive-year-growth>
- Beacon. (2019). A brief history of MBB consulting — the beacon fellowship. *The Beacon Fellowship*. <https://www.beaconfellows.org/blog/2019/10/9/a-brief-history-of-mbb-consulting>
- Bobbio, L. (2019). Designing effective public participation. *Policy and Society*, 38(1), 41–57. <https://doi.org/10.1080/14494035.2018.1511193>
- Brazo, P., Velicia-Martín, F., & Palos-Sanchez, P. R. (2023). Digitalization of the Consultancy Sector: Internal and external drivers and Facilitators. *Estudios Gerenciales*, 39(167), 142-158.
- Cann, V. (2018, 11 lipca). The Big Four and their hidden role in the political arena in Europe. *Equal Times*. <https://www.equaltimes.org/the-big-four-and-their-hidden-role?lang=en>
- DataSnipper. (b. d.). Consulting vs Auditing | DataSnipper. *DataSnipper - Intelligent Automation Platform*. <https://www.datasnipper.com/resources/consulting-vs-auditing>
- Doktor, K., 2010. Transformacja w perspektywie socjologicznej. *Forum Socjologiczne*, 1, s. 15–29.
- DW Documentary. (2022, 28 lipca). The Big Four - Accounting firms under scrutiny | DW Documentary [Wideo]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=C_0XEIFGK5o
- Forsythe, M., & Bogdanich, W. (2021, 27 października). At mckinsey, widespread furor over work with planet's biggest polluters (published 2021). *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2021/10/27/business/mckinsey-climate-change.html>

BIBLIOGRAFIA

- Jones, C., Temouri, Y., & Cobham, A. (2018). Tax haven networks and the role of the Big 4 accountancy firms. *Journal of World Business*, 53(2), 177–193. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2017.10.004>
- Kipping, M. (2021). America First: How Consultants Got into the Public Sector. In: Hurl, C., Vogelpohl, A. (eds) *Professional Service Firms and Politics in a Global Era*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-72128-2_2
- Kolasa-Nowak, A. (2012). Transformacja systemowa w interpretacjach polskich socjologów. *Tworzenie wiedzy w warunkach zmiany społecznej*. *Principia*, (56), 65-82.
- KPMG. (2023). KPMG 2023 CEO Outlook Wyznaczanie jasnego kierunku w złożonym świecie. https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pl/pdf/2023/11/CEO%20Outlook_KPMG-20231.pdf
- Krzemiński, I., & Raciborski, J. (Red.). (2007). *Oswajanie wielkiej zmiany: Instytut Socjologii UW o polskiej transformacji*. Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.
- Labiak, M. (2024, 18 czerwca). Nvidia beats Microsoft to become world's most valuable company. BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio. <https://www.bbc.com/news/articles/cyrr40x0z2mo>
- MacDougall, I. (2019b, 10 grudnia). New york city paid mckinsey millions to stem jail violence. instead, violence soared. ProPublica. <https://www.propublica.org/article/new-york-city-paid-mckinsey-millions-to-stem-jail-violence-instead-violence-soared>
- ManagmentConsulted. (2024). Top consulting firms of 2024. Management Consulted. <https://managementconsulted.com/top-consulting-firms/>
- Masuda, Y. (1981). *The information society as post-industrial society*. World Future Society.

BIBLIOGRAFIA

- Mazzucato, M., & Collington, R. (2023). The big con: how the consulting industry weakens our businesses, infantilizes our governments, and warps our economies. Penguin.
- McKinsey & Company. (2024). Bob Sternfels re-elected global managing partner of McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/about-us/new-at-mckinsey-blog/bob-sternfels-re-elected-global-managing-partner-of-mckinsey-and-company>
- Murphy, A., & Schifrin, M. (2024, 6 czerwca). Forbe's 2024 global 2000. Forbes. <https://www.forbes.com/lists/global2000/#tab:overall>
- Nagel, L. (2020), "The influence of the COVID-19 pandemic on the digital transformation of work", International Journal of Sociology and Social Policy, Vol. 40 No. 9/10, pp. 861-875. <https://doi.org/10.1108/IJSSP-07-2020-0323>
- Nosova, S. et al. (2022). The Collaborative Nature of Artificial Intelligence as a New Trend in Economic Development. In: Klimov, V.V., Kelley, D.J. (eds) Biologically Inspired Cognitive Architectures 2021. BICA 2021. Studies in Computational Intelligence, vol 1032. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-96993-6_40
- Parviainen, P., Tihinen, M., Kääriäinen, J., & Teppola, S. (2022). Tackling the digitalization challenge: How to benefit from digitalization in practice | International Journal of Information Systems and Project Management. UMinho Editora. <https://revistas.uminho.pt/index.php/ijispm/article/view/3856>
- Pence, H. E. (2014). What is Big Data and Why is it Important? Journal of Educational Technology Systems, 43(2), 159-171. <https://doi.org/10.2190/ET.43.2.d>
- Ritzer, G. (1996). The McDonaldization Thesis:: Is expansion inevitable? International Sociology, 11(3), 291-308. <https://doi.org/10.1177/026858096011003002>
- Shukla, V. (2023). Top 10 huge private companies in the US [guide] - valuewalk. ValueWalk. <https://www.valuewalk.com/top-10-largest-private-companies-revenue/>

BIBLIOGRAFIA

- Statista. (b. d.). Boston consulting group: Global revenue 2023 | statista. <https://www.statista.com/statistics/999444/boston-consulting-group-global-sales/>
- Steiner, R., Kaiser, C., Reichmuth, L. (2018). Consulting for the Public Sector in Europe. In: Ongaro, E., Van Thiel, S. (eds) The Palgrave Handbook of Public Administration and Management in Europe. Palgrave Macmillan, London. [https://doi.org/10.1057/978-1-137-55269-3_25\(2024\)](https://doi.org/10.1057/978-1-137-55269-3_25(2024)). Digitalization of Societies: The Strengths and Weaknesses of the Dynamics of the Digital Information Age and the Information Society. Semantik: Journal of Social, Media, Communication, and Journalism. 2. 44. 10.31958/semantik.v2i1.11692.
- Strange, S. (1996). The Big Six accountants. In The Retreat of the State: The Diffusion of Power in the World Economy (pp. 135–146). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.
- The Economist. (1999, 7 października). Cutting the cord. <https://www.economist.com/special-report/1999/10/07/cutting-the-cord>
- UNDP - Human Developments Reports. (2024). Country insights | human development reports. Home | Human Development Reports. <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>
- Wallerstein, I. M. (2004). World-systems Analysis: An Introduction. Wielka Brytania: Duke University Press
- WirtualneMedia. (2023, 21 września). Czym są usługi konsultingowe? Kompletny przewodnik. [wirtualnemedial.pl. https://www.wirtualnemedial.pl/artykul/czym-sa-uslugi-konsultingowe-kompletny-przewodnik](https://www.wirtualnemedial.pl/artykul/czym-sa-uslugi-konsultingowe-kompletny-przewodnik)
- Worldometer. (2024). GDP by country - worldometer. Worldometer - real time world statistics. <https://www.worldometers.info/gdp/gdp-by-country/>
- Zarzalejos, Á. (2022, 14 lutego). Bain cierra su mejor año en España con el tirón del M&A. EXPANSION. <https://www.expansion.com/empresas/2022/02/14/620a7813e5fdeae6388b4605.html>